

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

19 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący)

SSN Jacek Grela

SSN Krzysztof Wesołowski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 19 września 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 8 października 2021 r., V ACa 280/21,
w sprawie z powództwa W. Ś.-P. i M. Ś.-P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

1. oddała skargę kasacyjną;

**2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych
z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie
tygodnia od dnia doręczenia wyroku pozwanemu do dnia zapłaty.**

M.L.

Jacek Grela

Beata Janiszewska

Krzysztof Wesołowski

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z 18 lutego 2021 r. zasądził od pozwanego Bank S.A. w W. na rzecz powódki W. Ś.-P. 10 636,86 zł wraz z bliżej określonymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie (pkt 1), zasądził od pozwanego na rzecz powodów małżonków W. Ś.-P. i M. Ś.-P. 172 194,91 zł wraz z bliżej określonymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie (pkt 2), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 3) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt 4).

Wydając ww. wyrok, Sąd Okręgowy uznał, że klauzule umowne dotyczące przeliczania CHF na złote polskie i odwrotnie, umieszczone w umowie o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych „m” waloryzowany kursem CHF, zawartej między stronami 6 października 2008 r. (dalej – „Umowa”), zostały skonstruowane w sposób niejednoznaczny, a brak precyzyjnego ukształtowania w Umowie sposobu ustalania przez pozwanego bank kursów w stosowanych do przeliczeń tabelach kursowych godzi w równowagę kontraktową stron, jest niezgodny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interes konsumentów, wobec czego postanowienia te uznać należy za postanowienia niedozwolone. Sąd Okręgowy wskazał także, że pozwany nie udzielił powodom wyczerpującej informacji w zakresie kryteriów kształtowania kursu w tabelach kursowych, a przedstawiając kredyt jako bezpieczny, zaś walutę kredytu jako stabilną, zmierzał do wprowadzenia konsumenta w błąd.

Wobec ustalenia abuzywności spornych klauzul Sąd pierwszej instancji uznał, że Umowa nie może dalej funkcjonować bez mechanizmu waloryzacji, co skutkuje jej bezwzględną nieważnością, a wpłacone przez powodów kwoty tytułem spłaty kredytu – jako świadczenie nienależne – podlegają zwrotowi.

Wyrokiem z 8 października 2021 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku na skutek apelacji pozwanego zmienił wyrok Sądu Okręgowego tylko w punkcie 4. (tj. w zakresie kosztów postępowania), oddalił apelację w pozostałej części oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił rozważania Sądu pierwszej instancji dotyczące tego, że postanowienia przeliczeniowe, określające główne świadczenie stron, nie spełniały kryteriów sformułowania ich w sposób jednoznaczny, prostym i zrozumiałym językiem. W przypadku umów kredytowych powyższe wymaganie oznacza, zdaniem Sądu drugiej instancji, że instytucje finansowe muszą zapewnić

kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. W przypadku umów kredytowych wymaganie określenia głównego przedmiotu umowy językiem prostym i zrozumiałym odnosi się zarówno do wysokości zaciąganego zobowiązania, jak i wysokości spłacanego zobowiązania. Sąd Apelacyjny podkreślił, że kredytobiorca w momencie zaciągania zobowiązania winien znać wysokość kredytu, a nadto, że z treści umowy powinny wynikać kryteria pozwalające na określenie przez konsumenta wysokości poszczególnych rat przewidzianych do spłaty w określonych terminach, wyrażone prostym i zrozumiałym językiem.

Zdaniem Sądu drugiej instancji postanowienia odwołujące się do kursów walut zawartych w tabeli kursów pozwanego w sposób rażąco naruszają interes konsumenta, w tym przede wszystkim jego interes ekonomiczny związany z wysokością poszczególnych rat kredytu. Powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z 29 października 2019 r., IV CSK 309/18 (OSNC 2020/7-8/64), Sąd Apelacyjny uznał, że postanowienia te godzą w równowagę kontraktową, nierównomiernie rozkładając prawa i obowiązki między stronami przedmiotowej umowy. Przyznają bowiem powodowi uprawnienie do jednostronnego kształtowania wysokości świadczeń stron, przez stosowanie bliżej niesprecyzowanego mechanizmu przeliczenia waluty, zarówno kwoty kredytu, jak i rat kapitałowo-odsetkowych. Mechanizm ten kształtowany jest bowiem poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych każdorazowo na podstawie tabeli sporządzanej przez bank, w oparciu o nieustalone z powodami kryteria, które nie są transparentne i nie spełniają wymogu wyrażenia ich prostym i zrozumiałym językiem.

W konsekwencji w ocenie Sądu Apelacyjnego należało uznać, że przyznanie sobie przez bank prawa do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem CHF jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interes konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c.).

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł pozwany, który oparł ją na zarzutach naruszenia naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 385¹ § 1 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w braku rozróżnienia postanowień Umowy odnoszących się do dwóch osobnych zakresów regulacji, tj. klauzuli ryzyka walutowego oraz klauzuli spreadu walutowego,

co skutkowało niedokonaniem oceny poszczególnych postanowień Umowy indywidualnie pod kątem przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c.;

- art. 385¹ § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na tym, że Sąd *meriti* nieprawidłowo ustalił treść przesłanki jednoznaczności, w ten sposób, iż uznał, że adekwatność informacji przekazanych przy zawieraniu umowy podlega ocenie *ex post*, tj. przy uwzględnieniu wiedzy z chwili obecnej, tymczasem ocena ta powinna być dokonywana *ex ante*;

- art. 385¹ § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na tym, że Sąd *meriti* nieprawidłowo ustalił, że zarówno klauzule waloryzacyjne, jak i klauzule przeliczeniowe w sposób rażąco naruszają interesy powodów, podczas gdy prawidłowa ocena przesłanek abuzywności prowadzi do wniosku przeciwnego;

- art. 385² k.c. przez błędne przyjęcie, że okoliczność rażącego naruszenia interesów powodów bada się na moment zawarcia umowy, podczas gdy według stanu z chwili zawarcia umowy bada się wyłącznie okoliczność zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami;

- art. 385¹ § 1 w zw. z art. 58 k.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na tym, że Sąd *meriti* nieprawidłowo ustalił, że zarówno klauzule waloryzacyjne, jak i klauzule przeliczeniowe stanowią główne świadczenia stron, a zatem ich abuzywność została uznana za uniemożliwiającą utrzymanie Umowy w mocy;

- art. 385¹ § 1 oraz art. 385² k.c. oraz art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w przyjęciu, że postanowienia Umowy odnoszące się do ryzyka walutowego oraz spreadu walutowego są bezskuteczne z uwagi na ich abuzywność, podczas gdy prawidłowe zastosowanie przesłanek abuzywności w niniejszej sprawie doprowadziłaby do wniosku, że abuzywność zakwestionowanych postanowień Umowy w niniejszej sprawie w ogóle nie zachodzi;

- art. 385¹ § 1 oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 4 ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz w zw. z art. 56 i art. 65 ust. 1 i 2 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że postanowienie Umowy dotyczące ubezpieczenia niskiego wkładu własnego (§ 3 ust. 3 Umowy) stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.;

- art. 58 § 1 w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. przez ich błędne zastosowanie i przyjęcie,

że Umowa kredytu jest w całości bezwzględnie nieważna z mocy prawa (lub w całości bezskuteczna) w związku z uznaniem niektórych postanowień Umowy za niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 i 2 k.c., podczas gdy art. 385² § 2 k.c. wprost stanowi, że strony są związane umową w pozostałym zakresie (tj. z wyłączeniem postanowienia uznanego za niedozwolone);

- art. 58 § 1 w. zw. z art. 385¹ § 2 w. zw. z art. 5 k.c. oraz art. 6 Dyrektywy 93/13 w. zw. z art. 2 oraz art. 32 Konstytucji RP oraz art. 2 i art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej przez ich niewłaściwe zastosowanie i bezpodstawne uznanie Umowy za nieważną, w sytuacji, gdy zastosowanie tak daleko idącej sankcji oznacza naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego, jakimi są zasada równości, zasada pewności prawa i zasada proporcjonalności, które to zasady wynikają również z art. 2 oraz art. 32 Konstytucji RP oraz z art. 2 i art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej,

- art. 358 § 2 k.c. w. zw. z motywem 13. Dyrektywy 93/13 poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji zanegowanie możliwości wykonania zobowiązania kredytobiorców przy uwzględnieniu normy określającej wartość waluty obcej przez zastosowanie kursu średniego NBP, wbrew temu, że wskazana norma dyspozytywna korzysta z domniemania uczciwości wynikającego z motywu trzynastego Dyrektywy 93/13, a więc jej zastosowanie przy wykładni umowy, uznanej za częściowo bezskuteczną, prowadzi do przywrócenia równowagi kontraktowej (proporcjonalna sankcja) i powinno być uznane za dopuszczalne na podstawie norm prawa unijnego i krajowego, zwłaszcza mając na uwadze art. 316 k.p.c., który umożliwia zastosowanie art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu aktualnym na dzień orzekania w przedmiocie rzekomej abuzywności do wszystkich rat.

Powodowie wnieśli odpowiedź na skargę kasacyjną, wnosząc m.in. o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie jest zasadna.

Zarzuty sformułowane w sposób tożsamy lub analogiczny do tych, które podniesiono w skardze kasacyjnej, były już przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego. W świetle dominującej jego linii, żaden z tych zarzutów nie może być oceniony jako skutecznie podważający wyrok Sądu Apelacyjnego.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 k.c., dotyczący niedostatecznego

wyodrębnienia przez Sąd Apelacyjny klauzuli ryzyka walutowego od klauzuli spreadowej oraz niedokonania ich odrębnej oceny. Klauzule te – w ramach przyjętego w umowie mechanizmu indeksacji - są ze sobą ściśle powiązane, co ma istotne znaczenie z perspektywy oceny, czy określają one główne świadczenia stron, czy zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, a także na płaszczyźnie możliwości utrzymania umowy w mocy, wobec stwierdzenia abuzywności przynajmniej jednej z tych klauzul. Podział klauzul w sposób, w jaki to ujmuje skarżący, jest zatem - na gruncie umowy łączącej strony - zabiegiem sztucznym. Klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej przeliczenie zobowiązań stron celem ustalenia wysokości ich świadczenia. Z kolei klauzula spreadowa nie ma racji bytu w umowie, w której nie zastosowano mechanizmu indeksacji i wynikającego z niego ryzyka kursowego (klauzula ryzyka kursowego) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22).

Bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na tym, że Sąd *meriti* nieprawidłowo ustalił treść przesłanki jednoznaczności kwestionowanych przez powodów postanowień. Zdaniem skarżącego ocena tej przesłanki powinna być dokonywana *ex ante*, tj. wyłącznie w oparciu o okoliczności istniejące na dzień zawarcia Umowy, z uwzględnieniem ówczesnych prognoz wartości waluty i z pominięciem późniejszych, nieprzewidywalnych wówczas zdarzeń (takich jak np. uwolnienie kursu franka 15 stycznia 2015 r. czy wzrost kursu na skutek pandemii COVID-19).

Lektura uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego nie upoważnia do stawiania takiego zarzutu. Sąd Apelacyjny – wbrew twierdzeniom skargi kasacyjnej - dokonał oceny klauzul umownych według stanu na moment zawarcia umowy. Powołując się na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019/1/2, Sąd ten jednoznacznie stwierdził, że „relewantnym dla oceny tego, czy dane postanowienie umowy jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.) jest stan z chwili zawarcia umowy (...), żadne zatem późniejsze zdarzenia nie mogą mieć wpływu na tę ocenę. W rezultacie trafnie zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji, że prawnie obojętne jest to, w jaki sposób umowa w zakresie abuzywnych przepisów była w rzeczywistości wykonywana przez bank. Nieistotne jest więc, w jaki sposób

bank ustalał kursy CHF względem PLN oraz czy stosowane przez bank kursy kupna i sprzedaży były *de facto* kursami rynkowymi (...).

Tożsama argumentacja odnosi się do zarzutu naruszenie art. 385² k.c. przez błędne przyjęcie, że okoliczność rażącego naruszenia interesów powodów bada się na moment zawarcia umowy.

Odnosząc się z kolei do zarzutu naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na nieprawidłowym ustaleniu, że zarówno klauzule waloryzacyjne, jak i klauzule przeliczeniowe w sposób rażąco naruszają interesy powodów, zauważyć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, iż postanowienia umowy (regulaminu) określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21).

W judykaturze Sądu Najwyższego przesądzony został także charakter postanowień kształtujących mechanizm indeksacji, w odniesieniu do którego skarżący formułuje kolejny zarzut, tj. naruszenia art. 385¹ § 1 w zw. z art. 58 k.c. przez jego błędną wykładnię. Skarżący przyjmuje, że prawidłowa wykładnia art. 385¹ § 1 k.c. prowadzi do wniosku, iż klauzule przeliczeniowe stanowią jedynie uzupełniający element uzgodnień warunków umowy kredytu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego obecnie przyjmuje się, że klauzule zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej, a zatem także klauzule zamieszczone we wzorcach umownych, kształtujące mechanizm indeksacji, określają główne świadczenie kredytobiorcy (zob. np. wyroki z: 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20; 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21).

W orzecznictwie TSUE również podkreśla się, że za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu „głównego przedmiotu umowy” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13 należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę (por. wyroki TSUE z: 30 kwietnia 2014 r. w sprawie C-26/13, Kásler i Káslerné Rábai, pkt 49-50; 26 lutego 2015 r. w sprawie C-143/13, Matei, pkt 54; 23 kwietnia 2015 r.

w sprawie C-96/14, Van Hove, pkt 33; 20 września 2017 r. w sprawie C-186/16, Andriuc i in., pkt 35). Za takie uznawane są m.in. postanowienia (określane niekiedy jako „klauzule ryzyka walutowego”), które wiążą się z obciążeniem kredytobiorcy – konsumenta ryzykiem zmiany kursu waluty i związanym z tym ryzykiem zwiększenia kosztu kredytu (zob. wyroki TSUE z: 20 września 2017 r. w sprawie C-186/16, Andriuc i in., pkt 37; 20 września 2018 r. w sprawie C-51/17, OTP Bank i OTP Faktoring, pkt 68; 14 marca 2019 r. w sprawie C-118/17, Dunai, pkt 48; 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, Dziubak, pkt 44).

TSUE wyjaśnił przy tym, że wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem nakazuje, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się ów warunek, a także, w zależności od przypadku, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne.

Niezasadny jest także zarzut naruszenia art. 385¹ § 1, art. 385² k.c. oraz art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/131 w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie, wyrażające się w przyjęciu, że postanowienia Umowy odnoszące się do ryzyka walutowego oraz spreadu walutowego są bezskuteczne z uwagi na ich abuzywność. Skarżący dla uzasadnienia tego zarzutu wskazuje, że w zakresie klauzuli ryzyka kursowego powodowie wybrali kredyt indeksowany, mając świadomość ryzyka kursowego i wiedzę (wynikającą z indywidualnych cech) o istotnych cechach takiego kredytu, mając także świadomość korzyści wynikających z niskiego oprocentowania, a także, że mogli w każdym momencie zdecydować się na przewalutowanie kredytu na PLN, a jednocześnie Umowa w przejrzysty i zrozumiały sposób określała ryzyko walutowe. Natomiast w odniesieniu do klauzuli spreadu walutowego skarżący uważa, że rzekoma dowolność w kształtowaniu kursów walut ma charakter wyłącznie pozorny, a zasady wyznaczania kursu stosowane przez niego odpowiadają utrwalonej i powszechnej praktyce bankowej, która wyklucza możliwość nadużycia i manipulacji.

Wskazane przez skarżącego kwestie były w ostatnim czasie przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego. Stanowisko o niedozwolonym charakterze postanowień umownych pozostawiających możliwość ustalania kursu CHF, a w konsekwencji wysokości świadczeń stron, arbitralnej decyzji jednej ze stron, jest jednolicie przyjmowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Uznaje się, że takie uregulowanie umowne jest niedopuszczalne, niezależnie od tego, czy swoboda przedsiębiorcy (banku) w ustaleniu kursu jest pełna, czy też w jakiś sposób ograniczona (zob. np. wyroki SN: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17; z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21).

W świetle powyższego nie może być uznany za skutecznie zgłoszony zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 oraz art. 385² k.c. w zw. z art. 4 ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz w zw. z art. 56 i art. 65 ust.1 i 2 k.c. odnoszący się do oceny § 3 ust. 3 Umowy, dotyczącego ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Zdaniem skarżącego Sąd dokonał oceny tego postanowienia jako abuzywnego wyłącznie w oparciu o to, że przed zawarciem Umowy nie poinformowano powodów o charakterze ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, które służyć miało jedynie ochronie interesów pozwanego, podczas gdy w niniejszej sprawie nie ma podstaw do uznania, że powodowie nie uzyskali wymaganych informacji oraz nie otrzymali nic w zamian za uiszczenie składki ubezpieczeniowej, ponieważ bez ustanowienia przedmiotowego zabezpieczenia lub innego alternatywnego sposobu zabezpieczenia nie otrzymaliby kredytu we wnioskowanej kwocie.

Niezależnie od tego, że zarzut oparty jest na niedopuszczalnej na etapie postępowania kasacyjnego polemice z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), przekonująca i wpisująca się w orzecznictwo Sądu Najwyższego jest argumentacja Sądu Apelacyjnego, że skoro umowa kredytowa została uznana za nieważną, to powodom należny był zwrot wszystkiego, co w związku z tą umową świadczyli pozwanemu. Sąd zauważył przy tym, że choć umowa ubezpieczenia niskiego wkładu własnego kredytu była ściśle powiązana z umową kredytu z 6 października 2008 r., jednak powodowie nie byli jej stroną, natomiast zostali obciążeni jej kosztem przez pozwanego. Trafnie też Sąd ten wskazał, że postanowienia umowne nie zawierały dostatecznych informacji pozwalających

na uzyskanie przez powodów wiedzy co do tego, jak faktycznie kształtowały się koszty ubezpieczenia, które w ostatecznym wyniku musieli oni ponieść, oraz jak długo byli oni obowiązani refundować je pozwanemu, jeżeli w ciągu 36 miesięcy nie nastąpi całkowita spłata zadłużenia objętego ubezpieczeniem. W przedmiotowej umowie brak było definicji wkładu wymaganego oraz określenia zdarzeń pozwalających ustalić moment zakończenia umowy ubezpieczenia przed upływem maksymalnego łącznego okresu ubezpieczenia. Na podstawie zawartych w umowie kredytu postanowień co do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego powodowie mieli obowiązek pokrycia kosztu ubezpieczenia, nie zyskując przy tym żadnej ochrony, gdyż w istocie beneficjentem tego ubezpieczenia był wyłącznie bank i ubezpieczyciel, przy czym cały ciężar kosztów z tym związanych przerzucony został na powodów.

Niezasadne są także zarzuty skargi dotyczące skutków uznania klauzul przeliczeniowych za niewiążące konsumenta. Chodzi o zarzut naruszenia art. 58 § 1 w zw. z art. 385¹ § 2 k.c., art. 58 § 1 w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c., a także art. 6 Dyrektywy 93/13 w zw. z art. 2 oraz art. 32 Konstytucji RP oraz art. 2 i art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej.

W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, Sąd Najwyższy jednoznacznie przesądził, że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Natomiast w razie niemożności ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Uchwała powyższa ma wiążący charakter dla poszczególnych składów Sądu Najwyższego (art. 87 i 88 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 622)). Wcześniej już zresztą w judykaturze Sądu Najwyższego wypracowane zostało stanowisko, że w sytuacji gdy eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw

i obowiązków stron, nie można przyjąć, iż strony pozostają związane pozostałą częścią umowy (zob. m.in. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 oraz wyroki SN z: 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; 24 października 2018 r., II CSK 632/17; 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22; z28 września 2022 r., II CSKP 412/22). Jednocześnie przyjęto, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie pozwala zastąpić kursu sprzedaży z tabeli żadnym innym kursem notowania CHF do złotego, w tym średnim kursem ogłaszanym przez NBP. (zob. wyrok z 26 kwietnia 2022 r., II CSKP 550/22).

Z tych przyczyn skarga kasacyjna podlegała oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c.

M.L.

[ał]

Jacek Grela

Beata Janiszewska

Krzysztof Wesołowski